

УДК 378.147

## НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ МАЙБУТНІХ ПРАВОЗНАВЦІВ

Мурадханян Ірина Саркісівна  
м.Чернівці

У статті проаналізовано етапи формування навичок та вмінь англомовного спілкування студентів-правників, представлено вправи, спрямовані на розвиток професійного англомовного діалогу. Використання фахових автентичних діалогів повинно ґрунтуватися на принципі професійної комунікативної спрямованості, що допомагає відтворити реальні професійні ситуації. Підкреслюється важливість вмотивованості вправ, а також необхідність поглиблення знання термінологічної лексики. Цілісний підхід до розробки етапів навчання забезпечує гармонійність та ефективність навчального процесу.

Ключові слова: етапи навчання англомовного діалогу, дискусія, майбутні правники.

**Постановка проблеми.** Визнання Україною юрисдикції Європейського суду з прав людини, підписання й ратифікація європейської конвенції вимагає подальшого вдосконалення методики викладання англійської мови правознавцям. Нове покоління юристів потребує якісних знань англійської мови, яка є робочою мовою Ради Європи та Європейського суду.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Проблему створення системи вправ для навчання професійно орієнтованого спілкування іноземною мовою розглядали науковці: Н.Ф.Бориско, З.М.Корнева, Л.Г.Морська, Н.К.Склярєнко, І.А.Федорова та ін.

Метою статті є активізація вправ для розвитку комунікативних навичок студентів-юристів.

**Виклад основного матеріалу.** Вправи для навчання майбутніх правознавців іноземної мови розробляються на основі професійного змісту навчання та навичок професійно спрямованого спілкування. Кожна вправа повинна складатися із завдання та контролю за виконанням завдання.

Принцип професійної комунікативної спрямованості передбачає, що завдання до вправи створюють ситуацію усного професійного спілкування, відтворюють їхні найважливіші риси, динаміку взаємостосунків суб'єктів спілкування. Для забезпечення професійної спрямованості вправ необхідно використовувати фахові автентичні діалоги. Зразки мовлення, які відтворюють реальні професійні ситуації, допомагають формувати професійну компетенцію майбутніх юристів.

Для ефективного виконання завдання важливим є спосіб організації вправ, які виконуються у парах з подальшою демонстрацією результатів перед академічною групою. Важливо використовувати вправи з рольовою грою. Всі вони повинні бути вмотивованими; рецептивно-продуктивними, комунікативними; з повним і мінімальним керуванням, з рольовими компонентами; фронтальними, індивідуально-послідовними, груповими; усними, письмово-усними [4, с.11]. Всі завдання повинні ґрунтуватися на професійно важливому мовному матеріалі і бути спрямованими на розвиток професійних здібностей. Важливим є використання фахових автентичних аудіо-діалогів, які є зразком професійного мовлення.

Процес навчання усного мовлення складається з формування мовленнєвих навичок, їхнього вдосконалення та розвитку власне вмінь англомовного спілкування.

На першому етапі оволодіння професійно орієнтованим іншомовним діалогічним мовленням необхідно активізувати попередні знання студентів про типові ситуації спілкування юристів шляхом групової бесіди, мовних опор, розпізнавання під час аудіювання реплік, які висловлюють певні мовленнєві наміри.

Прикладом може бути наступна ситуація: *Imagine that you are a journalist from Ukraine asking a British student about his feelings for the British monarchy. Discuss the functions of the Sovereign, Powers of the Queen in Government, the hereditary principle in the UK. Work in pairs.*

Мета наступного етапу полягає у демонстрації аудіо-тексту і перевірці його розуміння. На цьому етапі відбувається формування і вдосконалення лексики, граматичних та фонетичних навичок студента. Під час цього процесу намагаємось активізувати попередні знання у груповій бесіді з використанням прийому "brainstorm": знаходимо відповідності між словом та його значенням, імпровізуємо діалог перед прослуховуванням, відповідаємо на запитання щодо змісту, підтверджуємо або спростовуємо зміст тексту, заповнюємо пропуски, висловлюємо власну думку щодо змісту аудіо-тексту [2, с.235].

**Мета:** перевірка розуміння прослуханого аудіо-тексту.

**Завдання:** Listen to the recording about the authentic cases. Discuss each case in class and decide the following: Was justice done? If you were the judge, would you give a different sentence? How would you have felt if you had been the victim of the crime? How would you have felt if you had been the defendant? Listen once more and mark the following as True (T) or False (F).

На наступному етапі відбувається формування та розвиток комунікативних навичок. Студенти складають діалоги і ситуації на основі діалогу-зразка. Вони відтворюють ключові моменти, знаходять відповідні репліки, аналізують структуру діалогу-зразка, формують запитання і відповіді з використанням мовленнєвого зразка, переказують діалог в монологічній формі, створюють мікродіалог за ситуацією, яка є аналогічною діалогу-зразку. Наприклад, *work in pairs. Each pair should consist of a "criminal" and a "defence lawyer". Step 1: The lawyer questions his client (the criminal) and finds out all the circumstances of the crime.*

**Step 2:** *The lawyer delivers a speech trying to establish his client's innocence. Step 3: The rest of the group – the jurors – deliver the evidence and bring in a verdict.*

На останньому етапі пропонуємо студентам вправи для розвитку комунікативних навичок. Студенти намагаються аналізувати ситуацію, приймати рішення, знаходити компроміс. **Приклад 1:** - *Divide into two groups – pro and con, and conduct a debate on the origins of criminality. Appoint the "Chair" of the debate who will give the floor to the speakers of both teams. Приклад 2: Describe the current attitudes to the following problems: International terrorism. Political correctness. Drugs. Make up no fewer than 7 sentences.*

Вправи цього етапу спрямовані на розвиток вмінь узагальнення інформації, що міститься в тексті, виділення фактів згідно з поставленим питанням, формулювання висновків, висловлення та аргументація своєї точки зору, оцінка фактів і подій, участь у бесіді, взяття ініціативи при обговоренні, уточнення інформації,

прогнозування розвитку подій [3, с.152]. Наприклад, *There have been a string of bank robberies in the local area recently. Police are investigating the crimes and making the photofits of the suspects. Work in pairs. Each pair should consist of a police inspector and a witness. The police inspector is questioning the eye-witness to find out all the necessary details of the suspect's appearance. Using the information obtained they make up a photofit by completing the drawings (computer).*

Цілісний підхід до розробки етапів навчання забезпечує гармонійність та ефективність навчального процесу, формує у студентів професійно орієнтовану іншомовну комунікативну компетенцію.

Для ведення професійно-орієнтованої бесіди або дискусії студентам необхідно постійно поглиблювати знання термінологічної лексики.

Очевидно, що вивчення лексики професійного спрямування буде тим успішнішим і ефективнішим, чим краще буде зроблений вибір іншомовного матеріалу, який долучається до навчального процесу. Вдало підібраний оригінальний текст виховує культуру термінологічного спілкування студентів, розширює їхню професійно орієнтовану ерудицію.

На початковому етапі вивчення англійської мови професійного спрямування студенти більш зацікавлені та продуктивно опрацьовують термінологію сучасних текстів науково-популярного стилю, періодичних видань за фахом. Надалі можливе самостійне опрацювання термінології з неадаптованих автентичних текстів наукового стилю. Таким чином, студент не лише отримує певну суму знань та навичок, але й навчиться самостійно й оперативно використовувати отриману інформацію у повсякденній

діяльності. Робота над текстом з фаху починається з фонетичного опрацювання термінів і термінологічних словосполучень, як ізольовано, так і в реченнях при відтворенні вправ рецептивного і репродуктивного характеру. Завдяки ефективному засвоєнню термінології і створенню творчої, ділової і доброзичливої робочої атмосфери на занятті, коли всі дії студента є вмотивованими і підпорядкованими головному – досягти позитивного результату, показати і проявити себе, розкрити свій фаховий і мовленнєвий потенціал. формується активний вокабуляр юриста, формується його професійне мислення [1, с.191].

**Висновки.** Отже, на основі вищевказаного можна стверджувати, що навчання англійської мови за професійним спрямуванням полягає у формуванні позитивної мотивації, тобто прагнення студентів немовних вузів до практичного оволодіння іноземною мовою як засобом отримання спеціальної інформації з фахового предмета, так і засобом спілкування у професійно-ділових ситуаціях. Ці функції реалізуються через зміст самого навчального матеріалу, зокрема юридичних текстів з використанням спеціальної термінології.

**Перспективи подальших розвідок.** Звичайно, проведене нами дослідження не вичерпує всіх аспектів розглянутого питання. Наведена нами система вправ для вивчення лексики професійного спрямування може слугувати у подальших дослідженнях особливостей комунікативної компетенції, а також виховання культури термінологічного спілкування студентів-юристів зокрема. Особливості розглянутих нами вправ можуть враховуватись при проведенні аудиторних занять та у самостійній роботі для подальшого вдосконалення фахового та мовленнєвого потенціалу.

#### Література та джерела

1. Купрієвич О.А. Концепція підручника для студентів-правників / О.А.Купрієвич // Проблеми семантики слова, речення і тексту. – 2003 – Вип. 9 – С. 190-193
2. Максимов С.С. Усний двосторонній переклад (англійська та українська мови). Теорія та практика усного двостороннього перекладу для студентів факультету перекладачів та факультету заочного та вечірнього навчання: [навч. посібник] / С.С.Максимов – К.: Ленвіт, 2007. – 416 с.
3. Пасов Е.И. Коммуникативный метод обучения иностранному говорению / Е.И.Пасов – М. Просвещение, 1991. – 223 с.
4. Скляренко Н.К. Типология вправ в інтенсивному наванні іноземних мов / Н.К.Скляренко // Гуманітарні аспекти лінгвістичних досліджень і методики викладання іноземних мов: Збірник наукових праць. – К: КДППМ, 1992. – С.9-14

*В статтє проанализированы этапы формирования навыков и умений англоязычного общения студентов-юристов, представлены упражнения, ориентированные на развитие профессионального англоязычного диалога. Использование аутентичных диалогов должно основываться на принципе профессиональной коммуникативной направленности, что помогает воссоздать реальные профессиональные ситуации. Подчеркнута важность мотивированности упражнений, а также необходимость углубления знаний терминологической лексики. Целостный подход к разработке этапов обучения обеспечивает гармонию и эффективность учебного процесса.*

*Ключевые слова: этапы обучения англоязычному диалогу, дискуссия, будущие юристы.*

*The article deals with the stages of formation English-speaking communication ability of law students. Supplementary exercises to develop professional English dialogues have been presented. The use of special authentic dialogues is based on professional communicative principle. It helps to create real professional situations. The importance of motivation, aimed at the development of professional skills has been stressed. The article focuses on the necessity of enriching terminology lexics by the students as well. Complex approach to the problem under the research proves harmony and effectiveness of the teaching process.*

*Key words: stages of English dialogue teaching, discussion, future law students.*